

ACC. N:R M. 9854:1-7.

Landskap: *Blekinge*

Upptecknat av: *Gustaf E. Löfgren*

Härad: *Östra*

Adress: *Johannesberg, Rödeby*

Socken: *Rödeby*

Berättat av:

Uppteckningsår: *1945*

Född år *1874* i *Karlskrona*

Skaffansseder

s. 1-7.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Leder och bråk, som sättes i samband med
Staffan.

Länge har det varit brukligt här,
att avsluta allt arbete på gårdarna
vid middags tid på juleafton.

Klädd i helgödsräkt gick gårdspe-
ket därifrån att intaga sitt middagsmål
hos sitt husebofolk.

Reseförinnan hade man varit
in vatten till djuren i ladugård och stall.

Kägan rengöring hos djuren förbrukar
därför ej färre på söndags morgon
+ Staffans skaff.

På julemorgon gick man "man
se huse" till juleafton härvid byens folk
samlades i stora flackar. Under van-
dningen till kyrkan lykte man sig
med glass och ljusvedsticker.

Min ridning och åkning härvid fören-
kom kunnade livsparligen härlingar
uppstå. (Såsom vid andra tillfällen hävde
de man ofta i ridning och åkning samt
i att föra eljest). Man var nämligen
skalt och ville gärna pröva sin
skicklighet och djärhet samt sina
hästarnas snabbhet och uthållighet.
Mången af ärväggen skulle ställa sig
under jöste och kom på ett oränt-
ligt sätt.

Guast vid kramkonsten gav man dju-
ren sin sedvanliga föda, kanske något
ridligare än eljest, jänkte något julbröd
samt vattnade dem i stallet.

Tidigt på annandags morgon vatt-
nade man alla djuren vid något
vattningsställe. Det kunde vara en

uppsmurad brunn, en naturlig källa
eller en sjö, som kom till användning
Stärvis uppsatad en tvärlin om att
kamman först till stället. Man hade
hört att det skulle vara bra för något
vis. Man kan endast dricka minnen
och förställningar härom. Så berättas
det t. ex. att man kastade en
sten i vattnet innan djuren fick
dricka. När vattnet fruset slog man
håll på isen genom stenkastning
i st. f. att bygga upp en valk med en
medförd yta e. d. Kanste man med
detta handlingsrätt ville infärliva
(assimilera) sättet för den helige
Stefanus död?

Vid återkomsten till gården hade
vitklädda s. k. stjämgassar därstäda

ACC. N:R M. 9854:4.

infunnit sig. De hade mackat i
stall och ladugård samt sjungit
sina Staffans visor. De kalasade
därefter gemensamt med gårds-
folket på julmat i stallet, där
det kunde gå muntert till!

De visor som sjungas återfinns
i "Jung Svenska folk!" av Samfundet
för unison sång!

I städerna, här är det sedvanligt
att s. k. stjärngossar tillhörande
"K. F. U. K." på Staffans dag besöka
sjukhus och lasarett. De är därvid
klädda i vit skjorta, vit sack och
lappas mossa prydd med stjärnor.
De håller en stjärnprydd käft i
händer och sjunger Staffansången.
Patienterna plägar samla ihop

9.
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

ACC. NR M. 9854:5.

5
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

en penningsumma till Dece, som
gärsamne sedan använda till
fäskandet av utgifterna för en
Staffansfest!

I Kävragöl, en stationsort ma-
gifär en mil norr ut härifrån finns
ett samhälle benämnt Staffansbygd.
Oftast nära en gård "Fridhem" och in-
till vägen därstädes finns en me-
nara överbyggd källa som järn-
värit mycket ferkoniterad. Denna
källas vatten har en under-
görande kraft! För att utrona hu-
munda denna källa järn värit ett
andra användt utdrings ställe er-
dras en längre led visst gård och
och ställe eftersom de flesta inobyg-
garna äro relativt nyinflyttade.

ACC. NR M. 9854:6.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

I gränstrakterna upp mot Småland
red bondpojkar, före 80-talet i Klappans-
altan, att vaktna sina hästar till
en särskild därtill utsedd plats. I
Småland lär nog finnas källor med
vardrimmande vaktar. I den som kom
först till denna plats fick sin nästa
skörd förel och bäst bärgad. Trodde man
man hade samma inställning, när
man kappred från Julottan. Efter
vaktningen red man till någon
närhängande gård och slog alarm
d. v. s. medan man satt kvar på
häst ryggen kullade man kraftigt
på fönster, dörr och väggar. Fick
man därvid ej något svar, som
om någon ej var hemma, gjorde
man afog på gården. Man kastade

ACC. NR M. 9854:7.

2
L. ex. gäddel och annan smuts i
spilbarna o. s. v. Blev man därmed
väl emottagen samt förplågad med mat
och dryck gjorde man rent i stall
o. d. innan ritben färsattes till
nästa gård o. s. v.

Denne rit kallades för: "Att rida
i Staffans skugga."

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV